

Rejmond Huri

SPASENJE

Prevela
Dubravka Srećković Divković

■ Laguna ■

Naslov originala

Raymond Khoury

THE TEMPLAR SALVATION

Copyright © 2010 by Raymond Khoury

Translation Copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Ocu,
najplemenitijoj duši koju sam upoznao.*

PROLOG

CARIGRAD

JUL 1203.

Ne diži glavu i budi tih“, prošapta prosedi čovek dok je pomagao vitezima da se ispenje na bedem. „Grudobrani vrve od stražara, a zbog opsade su vrlo napeti.“

Everard od Tira obazre se levo-desno, prelećući pogledom tamu u potrazi za ma kakvim znakom pretnje. Nikoga okolo nije bilo. Kule su sa obeju strana bile daleke; treperave baklje noćnih straža na njima jedva su se videle u noći bez mesečine. Valjano je ovaj Čuvar odabrao mesto ulaska. Ako budu brzi, postoji opravdana nada da će uspeti da savladaju i ostale utvrde i neopaženi se probiju u grad.

Kako će iz njega izneti živu glavu – to je već nešto drugo.

Tri puta je cimnuo uže kao pozivni znak petorici vitezova-braće što su ga čekali dole, u senama velikog spoljnog zida. Jedan po jedan, ispeli su se uz konopac s vezanim čvorovima, a poslednji ga je povukao za sobom. Sad s mačevima izvan korica, čvrsto ih stežući žuljevitim rukama, kliznuli su preko grudobrana u nemoj povorci po jedan, za svojim domaćinom. Uže se odmota, ovog puta

niz unutrašnji zid. Nekoliko minuta potom, svi dotakoše čvrsto tle i pođoše za čovekom kojeg niko od njih dotad nije sreo, zamičući u grad u koji nikad nogom nisu kročili.

Hodali su pognuti, nesigurni kuda ih vodi Čuvar, oprezni da ih ko ne opazi. Bili su u crnim ogrtačima preko tamnih tunika umesto u svojim tradicionalnim belim mantijama, onim što se diče prepoznatljivim crvenim krstom s trapezastim kracima. Nije im bila nužda da oglašavaju ko su uistinu. Nije bila nužda dok putuju neprijateljskom teritorijom, a još i manje dok se ušunjavaju u grad koji je pod opsadom krstaša pape Inokentija. Uostalom, *oni* su krstaši. Za Carigradane, templari su bili papina vojska. Neprijatelji. A Everard je bio vrlo svestan kakva grozna sudbina čeka vitezove koji padnu neprijatelju u ruke iza linije borbe.

No ovaj ratnik-monah nije Vizantinca smatrao neprijateljom, niti je pak tu bio po papinom nalogu.

Ni izbliza.

Hrišćanin na hrišćanina, pomislio je kad su promakli kraj jedne crkve, zatvorene po noći. *Zar kraja nema ovome bezumlju?*

Putovanje im je dugo trajalo, i bilo je naporno. Jahali su danima samo s najkraćim predasima, umarajući konje maltene do izdisaja. Poruka koja je stigla od Čuvarâ, duboko iz srca vizantijske prestonice, bila je neočekivana – i uznemirila ih je. Grad Zadar, na dalmatinskoj obali, neobjašnjivo je poharala papina vojska – neobjašnjivo kad se zna da je to hrišćanski grad, i to ne samo hrišćanski grad već i katolički pride. Mletačka flota, prevozeći grabežljive ratnike Četvrtog krstaškog pohoda, ponovo je bila u pokretu. Sledeći cilj bio im je Carigrad, navodno da bi povratili na presto zbačenog i oslepljenog cara i njegovog sina. A kad se zna da vizantijska prestonica nije čak ni katolička, već grčko-pravoslavna – i kad se ima na umu pokolj koji se tu odigrao pre nekoliko desetleća – tome gradu nije se pisalo dobro.

I tako su Everard i njegova braća-vitezovi u silnoj žurbi krenuli iz templarskog uporišta na Tortosi. Jahali su na sever duž čitave

obale, pa skrenuli na zapad, prošli kroz ne baš prijateljsku Kilijsku Jermeniju i teritoriju muslimanskih Seldžuka, i produžili preko mesečevih krajolika Kapadokije, držeći se podalje od svakog naselja i grada i trudeći se iz petnih žila da izbegnu sukobe. Kad su stigli u okolinu Carigrada, krstaška flota – preko dvesta galija i konjskih zaprega pod zapovedništvom opasnog mletačkog dužda glavom i bradom – bila je dobro utvrđena u vodama što okružuju najveći grad svoga vremena.

Opsada je bila u toku.

Vreme je izmicalo.

Zaklonili su se u senke dok nije promarširala pešadijska patrola, a potom su za Čuvarom prošli kroz malo groblje i zašli u gustiš drveća gde su ih čekala konjska kola. Kraj njih je, držeći uzde, čekao još jedan prozed čovek, čiji ozbiljni izraz lica nije mogao prikriti dubok nespokoj. *Drugi od trojice*, pomisli Everard kad mu je neupadljivo klimnuo glavom, dok su se njegovi peli pozadi. Ubrzo su već ulazili duboko u grad, što je krupnome vitezom omogućilo pokoji pogled kroz uski prorez platnenog krova na kolima.

Nikada takvo mesto ne beše video.

Čak i u tom bezmalo mrklom mraku, razaznavao je gromadne obrise visokih crkava i monumentalnih palata, razmera kakve on nije ni slutio da su moguće. Zaprepašćivala je već i puka njihova brojnost. Rim, Pariz, Mleci... imao je sreće da ih sve vidi, pre mnogo godina, kad je pratio svoga velikog majstora na putovanju do Pariskog hrama. Svi su ti gradovi bleđeli u poređenju sa ovim. Novi Rim uistinu je bio veći od svih njih. A kad su kola konačno stigla na odredište, dočeka ga je prizor koji ništa manje nije pobuđivao strahopoštovanje: veličanstvena građevina s nedoglednom korintskom kolonadom sprema, a kojoj se zabat pruža visoko iznad glava, maltene u mrak.

Treći Čuvar, najstariji među njima, čekao je pri vrhu velelepni stepenica ovog zdanja.

„Šta je ovo ovde?“, upita Everard.

„Carska biblioteka“, pokaza ovaj glavom.

Everardov izraz lica odslikavao je iznenađenje. *Carska biblioteka?*

Čuvar ga primeti, te mu lice obasja najneprimetniji osmeh. „A ima li boljeg mesta za skrivanje nečega nego svima pred očima?“ Na to se okrete i zaputi se unutra. „Za mnom. Nemamo mnogo vremena.“

Taj vremešni čovek uzveo je vitezove uz stepenište, kroz ulazni trem, pa ih poveo duboko u džinovsku zgradu. Hodnici su bili pusti. Jeste bio pozni čas, ali nije samo to bilo posredi. Napetost u gradu prosto se mogla prstima opipati. Sparni noćni vazduh beše otežao od straha, straha krcatog nesigurnošću i pometnjom koje su se samo pogoršavale sa svakim novim danom.

Išli su dalje pod svetlošću baklje, prolazeći pored prostranih skriptorijuma što su sadržali znanje staroga sveta, police i police svitaka i svezaka u kojima je bilo tekstova spasenih iz davno nestale Aleksandrijske biblioteke. Sišli su jednim zavojitim stepenicama u krajnji zadnji deo zgrade, pa nastavili kroz lavirint uskih prolaza i niz još stepenica, sve dok nisu stigli do neosvetljenog hodnika duž kog su se nizala masivna vrata. Jedan od domaćina otključa dveri na samom kraju prolaza i uvede ih. Bilo je to veliko skladište, jedno od brojnih, slutio je Everard. Zakrčeno sanducima, duž zidova je imalo police opletene paučinom gde su se čuvali svici i povezani rukopisi. Vazduh je bio memljiv i ustajao, ali prohladan. Ko god da je gradio ovo zdanje, znao je da se ne sme pripustiti vlaga ukoliko postoji namera da rukopisi na pergamentu i telečku prežive. I preživeli su – vekovima.

Eto zašto su Everard i njegovi ljudi bili tu.

„Vesti nisu dobre“, reče im najstariji Čuvar. „Uzurpatoru Aleksiju manjka hrabrosti da se suprotstavi neprijatelju. Juče je izjahao sa četrdeset jedinica, ali nije se usudio da se dohvati s Francima i Mlečanima. Ne bi stigao dovoljno brzo da se vrati do kapija.“ Starac počuta, utučenog pogleda. „Strepim od najgoreg. Grad je takoreći izgubljen, a čim bude pao...“

Everard je već mogao zamisliti kakva će se osveta obrušiti na uzrujane stanovnike grada ako se Latini nekada probiju kroz odbranu.

Svega je dvadesetak godina bilo prošlo otkako je izvršen pokolj nad Latinima u Carigradu. Nad muškarcima, ženama, decom... niko nije pošteđen. Hiljade i hiljade zbrisane su u ubilačkoj pomami kakva nije viđena otkako je u Prvom krstaškom pohodu zauzet Jerusalim. Mletački, đenovski i pizanski trgovci s porodicama, koji se behu odavno nastanili u Carigradu i nadzirali njegovu morskou trgovinu i prihode od nje – čitavo rimokatoličko stanovništvo grada – poklano je u iznenadnoj bujici gneva i mržnje ljubomornih meštana. Njihove četvrti pretvorene su u pepeo, grobovi su im razrovani, svaki preživeli prodat je kao rob Turcima. Gradsko katoličko sveštenstvo nije ništa bolje prošlo u rukama svojih grčko-pravoslavnih neprijatelja: crkve su im spaljene, a papinom zastupniku javno je odsečena glava, koja je potom vezana psu za rep, pa ju je ovaj vukao okrvavljenim gradskim ulicama pred očima ushićene svetine.

Starac se okrete i povede vitezove dublje u skladište, ka drugim vratima, delimično skrivenim iza nekih teško natovarenih polica. „Franci i Latini pričaju o ponovnom zauzeću Jerusalima, ali i vi i ja znamo da nikad neće do tamo stići“, reče on dok se majao oko brava na vratima. „A u svakom slučaju, oni i nisu stvarno u ovom pohodu da bi povratili Sveti grob. Više nisu. Sada im je jedino stalo do toga da napune kesu. A papi ništa milije ne bi bilo nego da vidi ovo carstvo kako se ruši i da njegovu crkvu podvede pod vlast Rima.“ On se okrete, sve smrknutija lica. „Dugo se pripovedalo kako jedino anđeli na nebesima znaju dan kad će doći kraj našem veličanstvenom gradu. Strepim da sada nisu jedini koji to znaju. Papina vojska zauzeće Carigrad“, reče vitezovima. „A kad to bude, čisto sumnjam da neće postojati jedan mali odred kom će jedini zadatak biti da se dokopaju ovoga.“

On otvori vrata širom i uvede ih. Odaja je bila prazna, samo su tri velika drvena sanduka stajala u njoj.

Everardu srce zakuca brže. Budući jedan od onih malobrojnih odabranih među najvišim ešelonima reda, znao je šta počiva u tim prostim, neukrašenim kovčezima. A znao je i šta mu je sada posao.

„Trebaće vam kola i konji, pa će vam Teofil opet pomoći“, produži starac, pokazavši očima na najmlađega od trojice Čuvara, onoga što je Everardu i njegovim ljudima pomogao da se ušunaju u grad. „Ali moraćemo biti hitri. Svakog trena stanje može da se preokrene. Čak se priča o tome kako je car pobjegao iz grada. Morate na put s prvim razdanjem.“

„Moramo?...?“ Everard beše iznenađen njegovim rečima. „A vi? I svi vi idete s nama, zar ne?“

Stari razmeni žalostiv pogled sa svojim saborcima, a onda odmahnu glavom. „Ne. Mi moramo da vam zametemo tragove. Nek papini ljudi misle da je to što vijaju još ovde, dovoljno dugo da vi bezbedno ostavite za sobom svaku opasnost.“

Everard htjede da prigovori, ali video je da se Čuvari neće poljuljati. Oduvek su znali da može naići takav dan. Bili su za njega pripravnici, kao i svako koleno Čuvara pre njih.

Vitezovi natovariše sanduke na kola, jedan po jedan, dižući teško breme po četvorica izjednom dok preostala dvojica čuvaju stražu. Kad su krenuli, prvi problesci zore već su zalivali noćno nebo.

Prolećna kapija koju su Čuvari odabrali bila je među udaljenijim ulazima u grad. S bokova su je čuvale dve kule, ali je imala i manje vratnice u jednom kraju glavne kapije, pa su se tamo i zaputili.

Kad su teško natovarena kola, koja su terala dve ljudske prilike uvijene u ogrtače, zakloparala ka vratnicama, tri pešaka zbiše se da im prepreče put, radoznalo ih odmeravajući.

Jedan podiže ruku u znak da ih zaustavlja, pa upita: „Ko ide?“

Teofil, koji je držao uzde, bolno se zakašlja pre no što će tiho promumlati odgovor, objašnjavajući kako hitno moraju u manastir Zoodokos, tik izvan kapije. Na sedalu do njega, Everard je ćutke posmatrao kako su Čuvarove reči izvele čudo i naizgled zakopkale stražara, jer ovaj se primakao i ispalio novo pitanje.

Ispod kapuljače tamne tunike, templar ga je posmatrao kako im prilazi i sačekao da se nađe dovoljno blizu pa da se tek onda baci na njega i zarije mu bodež duboko u grkljan. Istoga časa, tri

viteza su izletela iz zadnjeg dela kola i učutkala ostale stražare pre no što su ovi stigli da oglose uzbunu.

„Idemo“, prošišta Everard kad su njegova braća poletela ka stražari, a za to vreme on i dvojica vitezova prignuše se i preleteše pogledom kule nad glavom. Starčev posao bio je okončan i ovo nije bilo mesto za njega; Everard je znao da se svakog časa mogu otvoriti ustave pakla – što se i dogodilo kad su iz stražare izronila još dva čuvara, baš dok su vitezovi izvlačili prvi zasun.

Templari ponovo isukaše mačeve i sasekoše stražare s neverovatnom delotvornošću, ali ipak jedan stiže da zacvili dovoljno glasno da upozori saborce u kulama. U roku od nekoliko časaka, fenjeri i baklje raspomamljeno su se kretali grudobranima, i oglašavali su se zvuci uzbune. Everard munjevito pogleda u kapiju i vide da se njegova braća još muče s poslednjim zasunom – i baš tad su prve strele zaparale spečenu zemlju tik do njega i do kopita upregnutih konja, za dlaku omašivši jednoga. Nije se imalo vremena za gubljenje. Ako im samo jednog konja obore, bekstvo će im biti opasno ugroženo.

„Moramo da krećemo“, zarika on otpuštajući zaponac na samostrelu, i pogodi jednog s leđa obasjanog strelca visoko gore, te se ovaj skotrlja s grudobrana. Everard i ona dva viteza ukraj njega iznova namestiše strele i ispališe ih naviše, držeći tako straže na odstojanju sve dok jedan vitez ne zaurla, a kapija se uz škripu otvori.

„Hajde“, dreknu Everard mašući svojim da polaze – i dok su se batrgali da se opet popnu u kola, jedna strela pogodi viteza do njega, tresnuvši mu odozgo u desno rame i zarivši se duboko u grudni koš. Vitez – Odo od Ridfora, pravi bik – samo se skljkoka na tle, a iz njega šiknu krv.

Everard mu prillete i pomože da se pridigne, dozivajući ostale. Kroz koji časak svi su bili oko ranjenog brata-viteza, pri čemu su trojica ispaljivala strele naviše braneći se, dok su mu ostali pomagali da uđe pozadi u kola. Pokriven strelcima, Everard protrča napred, a dok se peo na sedalo, okrete se da Teofilu hitro klimne glavom u znak oproštaja, no Čuvar nije bio tamo gde ga je poslednji put

video. Tad ga opazi – malčice dalje, na zemlji, nepomičnog, vrata probodenog strelom. Posmatrao ga je ne duže od jednog otkucaja srca, ali dovoljno dugo da mu se taj prizor trajno ureže u svest – a onda naskoči na kola i ošinu konje da ih pokrene.

Ostali vitezovi ispentraše se u kanate dok su kola jurišala kroz kapiju i izlazila iz grada pod pljuskom strela. Kad ih je upravio uz jedno brdašce pre no što će udariti na sever, Everard baci pogled na blistavo more pod sobom i na ratne galije što su klizile mimo gradskih zidina, na stegove i barjačice što su im lepršali na krmenim palubama, na njihove neskrivene štitove, podignute zaklone, izvučene lestvice i preteći zapete mangonele.

Bezumlje, pomisli on ponovo s bolom u srcu dok je ostavljao za sobom taj preuzvišeni grad i tešku propast što će ga uskoro snaći.

POVRATAK JE BIO SPORIJI. Ponovo su imali svoje konje, ali glomazna kola i njihov teški tovar zadržavali su ih. Bilo im je napornije da izbegavaju gradove i svaki susret s ljudima nego da su samo na konjima i da mogu ševrdati dalje od dobro ugaženih staza. Još gore je bilo to što je Odo gubio silnu krv, a malo su šta mogli preduzeti da mu zaustave krvarenje dok tako glavačke jure. Najgore je pak bilo to što više nisu putovali bezimeni: njihov izlazak iz opsadenog grada nije bio neupadljiv kao ulazak u njega. Za njima su sigurno pošli naoružani vojnici – ovoga puta oni izvan gradskih zidina.

Kao što i jesu pošli, pre no što je zašlo sunce tog prvog dana.

Everard beše poslao dva viteza ispred kola i dvojicu natrag, kao izvidnicu koja će ih blagovremeno upozoriti na svaku pretnju. Te prve večeri dalekovidost se isplatila. Zaleđni stražari opazili su družinu franačkih vitezova kako tutnji sa zapada, sve brže ih sustižući. Everard odasla jednog jahača napred da vrati prethodnicu pre no što skrenu sa upadljivije i prohodne staze ka jugoistoku, pošto će krstaši od njih očekivati da njome idu, i zapute se dublje na istok, u planine.

Bilo je leto, i iako su snegovi okopneli, još je bilo naporno kretati se tim golim krajem. Ono malo puteljaka kud su kola mogla proći bili su uski i pogibeljni, neki jedva širi od kolotečine drvenih točkova, i uza same ivice vrtoglavih provalija. A Odovo stanje se sa svakim novim danom pogoršavalo. Nalet jake kiše pretvorio je već grozne okolnosti u zlosrećne, ali kako drugog izbora nije imao, Everard je uporno vodio svoje ljude visijom kad god je mogao, te su se tako vukli, sporo, jedući šta uspeju da nađu ili ubiju, puneći vrgove na pljusku, primorani da staju kad svetlost jenja, provodeći bedne noći bez zaklona nad glavom, vazda napeti zbog saznanja da su im progonioci još tamo negde i da ih traže.

Moramo nekako da se vratimo, razmišljao je on, žaleći zbog prokletog preokreta što se stropoštao na njega i njegovu braću bez najave. *Ne smemo da izneverimo. Ne smemo kad je toliko velik ulog.*

No lakše reći nego učiniti.

Nakon nekoliko dana takvog puževskog hoda, Otovo stanje postalo je očajno. Uspeli su da izvade strelu i zaustave krvarenje, ali krenula je groznica, kao posledica upaljene rane. Everard je znao da moraju zastati i naći načina da ga nekoliko dana drže na mirnom i suvom mestu ukoliko mu misle dati makar malo nade da se u uporište vrati živ. No kako su izviđači potvrđivali da pratioci još nisu odustali, morali su da šipče tim neprijateljskim krajem i nadaju se čudu.

Upravo na čudo su i naišli šestog dana, u vidu malog, osamljenog pustinožiteljstva.

Potpuno bi ga prevideli da nije bilo nekoliko sivih vrana što su kružile nad njima pa privukle proždrljive oči jednoga iz prethodnice. Načinjen od gustog saća ćelijica izdubenih u litici, manastir je bio takoreći nevidljiv i savršeno prikriiven, visoko u planinama, ušuškano u ugnuće litice što se zaštitnički nadnosila nad njim.

Vitezovi dojahaše što su bliže mogli, a onda ostaviše konje i kola i ostatak uspona prepešačiše, penjući se kamenitom strminom. Everard se divio predanosti tih ljudi koji su sagradili manastir na

takvom zabačenom i prevarnom mestu – sudeći po izgledu ćelija, pre više vekova – i zapita se kako je opstao u toj oblasti, s obzirom na lutajuće družine seldžučkih ratnika.

Prišli su mu sa oprezom, isukanih mačeva, premda su sumnjali da bi iko mogao živeti na tako negostoljubivom mestu. Na njihovo čudo, dočeka ih desetak monaha, što oveštalih staraca, što mladih učenika, koji su u njima prepoznali sabraču i sledbenike krsta, te im ponudili jelo i krov nad glavom.

Manastir je bio mali, ali dobro opremljen za mesto tako udaljeno od najbližeg naselja. Ota su udobno smestili u suhu postelju, a toplo jelo i piće pomoglo mu je da iznova raspiri istrošene odbrambene snage tela. Everard i njegovi ljudi potom su prevukli ona tri sanduka uzbrdo i smestili ih u jedan sobičak bez prozora. Odmah do njega nalazila se upečatljiva prepisivačnica gde je bila smeštena ogromna zbirka uvezanih rukopisa. Šačica prepisivača vredno je radila za svojim stolovima, usredsređena na posao, jedva dižući pogled u znak pozdrava gostima.

Monasi – pripadnici reda Svetog Vasilija Velikog, kako su ubrzo otkrili vitezovi – zapanjili su se čuvši vesti koje su gosti doneli. Bilo je teško pojmiti i samu pomisao da papina vojska opseda sabraču hrišćane i pljačka hrišćanske gradove, čak i ako je posredi najveća šizma. Onako izdvojeni, monasi pojma nisu imali da je Jerusalim pao Saladinu u ruke, niti da je Treći pohod propao. Klonuli su duhom, a čela su im se mrštila pod neprekidnim udarcima sve novih i novih saznanja.

Za sve vreme razgovora, Everard je brižljivo zabašurivao jedno nezgodno objašnjenje: šta on i njegova sabrača templari rade u Carigradu, i kakva je njihova uloga u opsadi velikog grada. Bio je svestan da u očima tih pravoslavnih monaha on i njegovi ljudi lako mogu izgledati kao pripadnici latinskih snaga što su se ukopale pred kapijama njihove prestonice. A s time povezano bilo je jedno još nezgodnije pitanje, i iguman manastira – njegov poglavar otac Filipik – konačno reši da ga potegne.

„A šta nosite u tim kovčezima?“

Everard je video da monasi radoznalo merkaju sanduke, pa nije bio siguran šta da odgovori. Nakon kratkog oklevanja, reče: „Znam isto koliko i ti. Jednostavno mi je naređeno da ih prebacim iz Jerusalima u Antiohiju.“

Iguman ga je i dalje gledao u oči, premišljajući o tom odgovoru. Nakon jednog neprijatnog časka, s poštovanjem klimnu glavom i ustade. „Vreme je za večernje, a onda bi nam valjalo na počinak. Prićaćemo više ujutru.“

Vitezovima ponudiše još hleba, sira i ključale vode sa anisom, a onda manastir zapade u noćnu ćutnju, jedino se čulo besprekorno dobovanje prolazne kiše napolju. Taj laki stakato sigurno je pripomogao da se ublaži Everardov nespokoj, jer ubrzo je utonuo u dubok san.

Probudilo ga je oštro sunce, vređajući mu čula. Seo je, ali osećio se ošamućenim, kapci su mu bili teški, grlo neprijatno suvo. Osvrnulo se – ona dva viteza s kojima je delio odaju nisu bila tu.

Pokuša da ustane, ali klecnu; noge i ruke bile su mu klimatave i slabe. Kraj vrata su stajali i mamili ćup s vodom i mala zdela. On se uz pomoć ruku pridiže i odgega se do tamo, diže ćup i iskapi ga, i od pića mu bi lakše. Obrisavši usta rukavom, ispravi leđa i zaputi se u trpezariju – ali hitro oseti da nešto ne valja.

Gde su ostali?

Sad napet kao struna, bosonog stade da se šunja po hladnim kamenim pločama, pored nekoliko ćelija i trpezarije, koje sve redom behu prazne. Začu nekakav zvuk iz pravca prepisivačnice, pa se tamo zaputi, osećajući da mu je telo neuobičajeno slabo i da mu se noge neobuzdano tresu. Kad je prošao pored ulaza u odaju gde su smestili sanduke, nešto mu sinu. Zastade, a onda se ušunja u sobu, sad pomahnitalo uzdrhtalih čula – i slutnja nečeg strašnog potvrdi se onim što je ugledao.

Sanduci su bili silom otvoreni, lokoti iščupani iz ležišta.

Monasi su sada znali šta je u njima.

Zaljuljao se od naleta mučnine te se naslonio na zid da ne bi pao. Prikupio je svu snagu koju je uspeo da napabirči, pa se otisnuo natrag iz sobe, i dalje, u prepisivačnicu.

Od prizora koji se lelujavao izobličena njegovim pomućenim vidom, skamenio se kao kip.

Njegova braća ležala su raštrkana po podu ogromne odaje, u nezgrapnim, neprirodnim položajima, nepomična, ukrućenih lica pod mraznim bledilom smrti. Nije bilo krvi, nije bilo tragova nasilja. Kao da su naprosto prestali da žive, kao da je život mirno isisan iz njih. Iza su stajali monasi u zagrobnom polukrugu, zureći bezizrazno u Everarda nepronicičnim očima, a iguman otac Filipik stajao je u samom središtu.

I kad su mu noge zaklecale, Everard je shvatio.

„Šta ste to učinili?“, upita on, a reči su mu zapinjale u grlu. „Šta ste mi to dali?“

Poleteo je na igumana, ali pao je na kolena pre no što je i kora-knuo. Pridigao se na ruke i snažno usredsredio, nastojeći da nađe neki smisao u onom što se desilo. Shvatio je da su sinoć sigurno svi opijeni nečim. Onim pićem sa anisom – po svoj prilici njime. Opijeni su kako bi monasi imali vremena da neometeno ispitaju sadržaj sandukâ. A ujutru – vodom. Sigurno je bila otrovana, znao je Everard dok se hvatao za trbuh, a u glavi mu se obrtalo od bolnih grčeva. Vidno polje mu se sužavalo, prsti su mu se nesavladivo tresli. Imao je utisak da mu je neko čitavu utrobu uvrnuo pa zapalio.

„Šta ste to učinili?“, ponovo prosikta templar, nerazgovetnim rečima; u spečenim ustima, jezik mu je bio kao od olova.

Otac Filipik istupi i samo stade, nadnoseći se nad palog viteza, lica neprozirnog i odlučnog. „Volja gospodnja“, odgovori prosto, dižući ruku i polako je pokrećući, najpre gore-dole, potom levo-desno, opisujući mlitavim prstima krsni znak u zamagljenom vazduhu između njih dvojice.

Beše to poslednje što je Everard od Tira za života video.

PRVO POGLAVLJE

ISTANBUL, TURSKA

NAŠE DOBA

Selam, profesore. *Aja vagt darid ke ba man sobat bo konid?*“ Beruz Šarafi zastade i obrte se, iznenađen. Neznanac koji mu je ovo doviknuo – crnomanjast, naočit, otmen čovek, od trideset i nešto do četrdeset godina, visok i vitak, crne kose zalizane gelom, sa ziftanom rolkom ispod tamnog odela – stajao je naslonjen na parkiran auto. Odsečno mu mahnu smotanim novinama u ruci, potvrđujući profesorovo nesigurno zurenje. Beruz namesti naočari i uputi mu pozdrav. Bio je prilično siguran da ga nikad pre nije susreo, ali neznanac mu je očigledno bio zemljak, Iranac – persijski je izgovarao sa savršenim naglaskom. A to je bilo neočekivano. Beruz nije često sretao Irance otkako je pre godinu i više dana došao u Istanbul.

Profesor je oklevao, a potom, podboden iščekivanjem i pozivom u neznančevom pogledu, pođe neki korak ka njemu. Bilo je blago predvečerje i trg ispred univerziteta smirivao se posle dnevne gungule.

„Oprostite, da li se...?“

„Ne, ne poznajemo se“, potvrdi neznanac pružajući mu ruku, a potom povede profesora ka desnim prednjim vratima, koja upravo beše otvorio za njega.

Beruz se zaustavi, napet od iznenadnog nespokoja koji ga je zakočio. Boravak u Istanbulu za njega je bio, sve do ovog časa, iskustvo puno slobode. Sa svakim danom je bledele sećanje na svakidašnjicu sufijskog profesora na Teheranskom univerzitetu, koji neprekidno mora da se obazire iza leđa i pazi šta će reći. Daleko od političkih borbi koje su gušile iranski akademski sloj, ovaj četrdesetsedmogodišnji historičar uživao je u svom novom životu u manje izolovanoj i manje opasnoj zemlji, zemlji koja se nada priključenju Evropskoj uniji. Neznanac u tamnom odelu koji ga je pozivao da se zajedno povezu srušio je u trenu tu malu maštariju.

Profesor diže ruke, pokazujući dlanove. „Oprostićete, ne znam ko ste vi, a ovo...“

I ponovo ga neznanac prekide istim onim učtivim, nepretećim tonom. „Molim vas, profesore. Izvinjavam se zbog ovog prilično naglog pristupa, ali zaista moram s vama da razgovaram. Tiče se vaše supruge i kćeri. Možda su u opasnosti.“

Beruz oseti u sebi šiljke-blizance straha i besa. „Moja žena i... Šta s njima? Šta vi to pričate?“

„Molim vas“, kaza ovaj bez trunke uzbune u glasu. „Sve će biti u redu. Ali zaista moramo da razgovaramo.“

Beruz pogleda levo i desno, ne baš u stanju da se usredsredi. Ako se ne računa razgovor koji se vodio, a od kog mu se zaledila krv u žilama, sve drugo je delovalo normalno. A ta normalnost, znao je, odsad pa nadalje prognana je iz njegovog života.

Ušao je u kola. Iako je posredi bio nov, vrhunski be-em-ve, imao je neki čudnjikav, neprijatan miris koji mu odmah uštinu nozdrve. Nije baš mogao da mu odredi poreklo dok je neznanac sedao za volan i uključivao se u oredak saobraćaj.

Beruz se ne uzdrža. „Šta se dogodilo? Kako to mislite, možda su u opasnosti? Kakvoj opasnosti?“

Neznanac je gledao pravo preda se. „Zapravo nisu samo njih dve. Sve troje ste.“

Zahvaljujući njegovom staloženom, nepometenom glasu, to što je rekao zazvučalo je tako da je Beruza ispunilo još većom obeshrabrenošću.

Neznančev pogled kliznu u stranu ka njemu. „Ima veze s vašim poslom. Ili određenije, s nečim što ste nedavno našli.“

„Nečim što sam našao?“ Beruzov mozak na časak je radio uprazno, a potom ukopča na šta ovaj misli. „S pismom?“

Neznanac klimnu glavom. „Pokušavate da dokučite na šta se ono odnosi, ali zasad bez uspeha.“

Bila je to tvrdnja, ne pitanje, i izrečena je sa snažnom samouverenošću zbog koje je sve delovalo još zloslutnije. Ne samo što neznanac zna za pismo već se činilo da zna i za prepreke na koje Beruz naleće u svome istraživanju.

Beruz je nervozno pipkao naočari. „Otkud vi za to znate?“

„Molim vas, profesore. Meni je posao da znam sve o svemu što mi začačka radoznalost. A vaš nalaz jeste mi začačkao radoznalost. I to mnogo. A kako ste vi pedantni u svome radu i istraživanju – što je za poštovanje, moram dodati – tako isto sam i ja pedantan u svome. Neki bi čak rekli da sam fanatičan. Te tako, da, znam za to što radite. Gde ste bili. S kim ste razgovarali. Znam šta ste uspjeli da zaključite, a šta vam još izmiče. I štošta još znam. Razne sporedne stvari. Kao što je podatak da je vašoj maloj Farnazi najomiljenija nastavnica u školi gospođica Debora. Ili da vam je žena danas za večeru pripremila gejme bademdžan.“ Počuta, pa dodade: „Što je stvarno divno od nje, budući da ste joj to koliko sinoć tražili. Mada, s druge strane, jeste bila u podložnom položaju, zar ne?“

Beruz oseti kako mu iz lica nestaju i poslednje kapi života dok ga preplavljuje panika. *Kako je moguće... On na nas motri, prisluškuje nas? U našoj spavaćoj sobi?* Bilo mu je potrebno nekoliko časaka da povрати vlast nad telom dovoljno da izusti koju reč.

„Šta hoćete od mene?“

„Isto ono što hoćete i vi, profesore. Želim da ga nađem. Blago koje pismo pominje. Njega želim.“

Beruzove misli tonule su u vir nestvarnosti. Batrgao se da progovori povezano. „Pokušavam ja da ga nađem, ali – baš kao što rekoste. Mučim se da dokučim gde je.“

Neznanac se okrete ka njemu licem samo na tren, ali ošinuo ga je ostrim pogledom kao da ga je udario. „Moraćete više da se potrudite“, reče on Beruzu. Sad ponovo gledajući napred, dodade: „Moraćete da se potrudite kao da vam život od toga zavisi. Što u ovom slučaju i jeste tačno.“

Skrenuo je s glavnog puta i ušao u usku ulicu duž koje su se nizale prodavnice s navučenim kopcima, pa tu zaustavio kola. Beruz na brzinu osmotri okruženje. Nikoga nije bilo u okolini, niti su iz zgrada iznad prodavnica dopirala svetla.

Neznanac pritisnu dugme za isključivanje motora, pa se okrete licem prema Beruzu.

„Želim da znate da sam u vezi sa ovim ozbiljan“, reče mu, onim još izluđujuće glatkim tonom. „Hoću da razumete da je za mene veoma, veoma važno da učinite sve – sve – što je moguće da biste dovršili svoj rad. Hoću da u potpunosti pojmite koliko je presudno za vašu dobrobit, kao i za dobrobit vaše supruge i kćeri, da sve svoje vreme i snage posvetite ovome, da zakopate duboko po svakom neiskorišćenom resursu u sebi i dokučite tu stvar za mene. Od ovog časa pa nadalje ni o čemu drugome ne biste smeli da razmišljate. Ni o čemu.“

Počutao je dok profesor shvati njegove reči. „Istovremeno“, dodade, „želim se i postarati da razumete da bi rukovođenje nekim glupim fantazijama kakve možda gajite, o odlasku u policiju po pomoć, bilo, iskreno rečeno, pogubno. Od životne je važnosti da ovo shvatite. Možemo iz ovih stopa poći u policiju, no jamčim vam da ćete od nas dvojice posledice pretrpeti jedino vi – a i one bi, ponovo, bile pogubne. U to moram da vas uverim. Potrebno mi je da nemate apsolutno nikakve sumnje u to šta sam sve spreman da uradim, šta sam sposoban da uradim i do kojih granica sam rešen da idem kako bih obezbedio da mi taj posao obavite.“

Neznanac dohvati daljinski upravljač automatskog otključavanja i otvori vrata. „Možda će vas ovo prelomiti. Hajdemo.“

Izašao je iz kola.

Beruz pođe za njime, izvukavši se na klecavim nogama. Neznanac prođe do stražnjeg dela automobila. Beruz pogleda naviše, u potrazi za makar kakvim znakom života, dok su u njemu navirale i ključale pomamne zamisli da se nađâ u trk i zaurla u pomoć, ali samo se pridružio svome mučitelju, koračajući mlitavo kao robijaš u povorci.

Neznanac pritisnu dugme na daljincu. Poklopac prtljažnika se uz škljocaj otključa i podiže.

Beruz nije želeo da gleda unutra, ali kad je neznanac posegao rukom, profesor nije mogao obuzdati oči. Prtljažnik je, bogu hvala, bio prazan; u njemu se nalazio samo mali putni kofer. Neznanac ga povuče bliže ivici prtljažnika, a kad je povukao rajsferslus, Beruzove nozdrve zapahnu gadan miris, terajući ga na povraćanje, i on uzmače za korak. Neznancu miris kao da nije smetao. Zavuče ruku u torbu i nehajno izvuče gužvu kose, kože, krvi, te je podiže da Beruz vidi, bez i najmanjeg traga oklevanja ili neprijatnosti.

Beruz oseti kako mu se sve u stomaku diže u grlo kad je prepoznao tu odsečenu glavu koju je neznanac držao.

Bila je to gospođica Debora. Najdraža nastavnica njegove kćeri. Ili makar ono što je od nje ostalo.

Beruz izdade telo, i on silovito povrati dok je padao na kolena. Sručio se na ulicu, grcajući, pljujući i daščući, nesposoban da diše, a jednom rukom čvrsto pokrivajući oči da ne gleda tu stravu.

Neznanac mu ne daje predaha. Saže se do profesora, zgrabi ga za kosu, pa mu tako cimnu glavu da ovaj nije mogao izbeći da se nađe oči u oči s jezivom krvavom grudvom.

„Nađi je“, zapovedi neznanac. „Nađi tu riznicu. Radi šta god hoćeš, samo je nađi. U suprotnom, ti, tvoja žena, tvoja kći, tvoji roditelji kod kuće u Teheranu, tvoja sestra i njena porodica...“

I dalje ne doreče, prijatno siguran da je profesor shvatio poruku.

DRUGO POGLAVLJE

VATIKAN

POSLE DVA MESECA

Dok je koračao unutrašnjim dvorištem San Damaza, Šon Rajli dobaci umoran pogled društvancima razrogačenih turista u obilasku Svete stolice i zapita se hoće li ikada uspeti ovamo da dođe s njihovim površnim žarom.

Ovo je bilo sve drugo samo ne površno.

Nije tu bio da bi se divio veličanstvenoj arhitekturi ili vrhunskim umetničkim delima, niti se pak tu nalazio na kakvom duhovnom hodočašću.

Tu je bio kako bi pokušao da spase život Tesi Čajkin.

A ako su mu oči i bile razrogačene, to je zato što se upinjao da se odbrani od posledica promene vremenske zone i neispavanosti, i da ostane dovoljno bistre glave da uhvati neku logiku u raspomamljenoj krizi u koju je uvaljen pre dvadeset četiri časa. Krizi koju nije do kraja razumeo – a mora da je razume.

Rajli nije imao poverenja u čoveka što je hodao naporedo s njime – Beruza Šarafija – ali nije imao ni mnogo izbora. Trenutno

je jedino mogao da još jednom u glavi proseje raspoložive podatke, od Tesinog očajničkog telefonskog poziva pa do mučnog izveštaja iz prve ruke od ovog profesora dok su se vozili taksijem sa *Fjumičina*. Morao je da proveri da ništa nije propustio – mada nije ni imao nešto mnogo materijala. Neki drkadžija primorava Šarafija da mu nešto nađe. Odsekao je nekoj ženi glavu da bi mu pokazao koliko je ozbiljan. A sad isti taj bolesnik drži Tesu kao taoca kako bi naterao Rajlija da igra kako on svira. Rajli je mrzeo što je u takvoj poziciji – reaktivnoj, a ne proaktivnoj – mada je kao Ef-Bi-Ajev specijalni agent, na čelu Jedinice za unutrašnju borbu s terorizmom pri njihovom njujorškom isturenom odeljenju, imao bogatu obuku i iskustvo u ponašanju u kriznim situacijama.

Problem je bio u tome što u njih obično nije bivao uključen neko koga on voli.

Ispred zdanja s tremom čekao ih je mlad sveštenik u crnom habitu, znojeći se pod pripekcom sunca u jeku leta. Uveo ih je, a dok su hodali svežim hodnicima popločanim kamenom i peli se uz ogromna mermerna stepeništa, Rajli je ustanovio da mu nije lako da odagna neprijatne uspomene na prethodnu posetu ovom svetom tlu, pre tri godine, i one uznemirujuće zalogajčice razgovora koji mu ni na tren nisu napuštali svest. Uspomene još snažnije navreše kad je sveštenik gurnuo džinovska, raskošno izrezbarena hrastova vrata i uveo dva posetioca kod svoga nadređenoga, kardinala Maura Brunjonea, državnog sekretara Vatikana. Plečat čovek čija je markantna građa više priličila kakvom kalabrijskom zemljoradniku nego zastupniku crkve, taj drugi papin čovek bio je Rajlijeva veza u Vatikanu, a kako se činilo – i povod koji se krije iza Tesine otmice.

Kardinal – uprkos tome što se bližio sedamdesetoj, još jednako grlat i živahan kakvog ga je Rajli upamtio pri prethodnoj poseti – pođe ka njemu da se pozdravi, šireći ruke.

„Priželjkivao sam da ponovo od vas čujem glas, agente Rajli“, reče s prislenkom nečeg oporog na licu. „Premda sam se nadao da će to biti u radosnijim okolnostima.“

Rajli spusti svoju na brzinu spakovanu torbu i rukova se s kardinalom. „I ja isto tako, Vaša preuzvišenosti. I hvala vam što ste nas primili iako smo vas pre tako kratkog vremena obavestili.“

Rajli predstavi iranskog profesora, a kardinal pak ostalu dvojicu u odaji: monsinjora Frančeska Beskondija, prefekta vaticanske tajne arhive – krhkog čoveka proređene svetle kose i kratko potkresane kozje bradice – i Đanija Delpjera, generalnog inspektora Žandarmerijskih snaga, vaticanske policije – višeg, stamenijeg čoveka s gustom četkastom crnom kosom i grubljim, uglastim licem. Rajli se upinjao da ne pokaže da mu je iole neprijatno što je vaticanski glavni policajac pozvan da im se pridruži. Rukovao se s njime uz srdačan poluosmeh, mireći se s činjenicom da je to i trebalo da očekuje s obzirom na tako hitan zahtev za prijem – i s obzirom na odsek za koji radi.

„Šta možemo za vas učiniti, agente Rajli?“, upita kardinal vodeći ga ka plišanjoj naslonjači ukraj kamina. „Rekoste da ćete objasniti kad stignete ovamo.“

Rajli nije imao mnogo vremena da promisli o tome kako će ovo odigrati, ali jedno jeste znao: da im ne sme reći sve. Ne sme im reći ukoliko želi da obezbedi njihov pristanak na njegovu molbu.

„Pre no što išta kažem, morate znati da ovde nisam samo po službenoj dužnosti. Mene ovamo ne šalje Ef-Bi-Aj. Posredi je lična molba. Hoću pouzdano da znam da li vam to smeta.“ Nakon Tesinog poziva bio je zatražio nekoliko dana odsustva. Kod kuće, na Federalnom trgu, niko – ni njegov radni partner Aparo, ni njihov šef Dženson – nije znao da je on u Rimu. Što je možda i greška, pomislio je, ali tako je on odlučio da to izvede.

Brunjone se ogлуši o njegov prigovor. „Šta možemo za vas učiniti, agente Rajli?“, ponovi, ovog puta naglasivši reč „vas“.

Rajli zahvalno klimnu glavom. „Nalazim se usred delikatne situacije“, obrati se svome domaćinu. „Potrebna mi je vaša pomoć. To ne dovodim u pitanje. Ali takođe mi je potrebno i da mi progledate kroz prste i ne tražite od mene više obaveštenja nego što

vam ja smem dati u ovom trenutku. Samo vam mogu reći da su na kocki ljudski životi.“

Brunjone razmeni nespokojan pogled sa svojim vaticanskim kolegama. „Recite šta vam treba.“

„Profesoru Šarafiju potrebne su neke informacije. Informacije za koje on veruje da ih može naći samo u vašim beleškama.“

Iranac namesti naočari i klimnu glavom.

Kardinal je posmatrao Rajlija, očigledno pometen njegovim rečima. „Kakve to informacije?“

Rajli se naže ka njemu. „Moramo da pogledamo jedan tačno određen *fond* u arhivi Kongregacije za doktrinu vere.“

Oni ostali se s nelagodnošću promeškoliše na stolicama. Rajlijeva molba za pomoć izgledala je iz trena u tren sve manje bezazleno. Suprotno uvreženom verovanju, u vaticanskim tajnim arhivama nije bilo ničega naročito skrivanog; reč „tajne“ je samo značila da je sadržaj tih arhiva deo papinog ličnog „sekretarijata“, da su to njegovi *privatni* spisi. Arhiva kojoj je Rajli želeo pristup, međutim, *Archivio Congregatio pro Doctrina Fidei* – arhiva inkvizicije – bila je nešto sasvim drugo. U njoj su se čuvali najšakkljiviji dokumenti vaticanskih arhiva, uključujući i sva dosijea sa suđenja jereticima i u vezi sa zabranom knjiga. Pristup njenim policama bio je strogo ograničen kako bi se skandal-majstori držali na odstojanju. Događaji kojima su se bavili njegovi *fondi* – pri čemu je *fond* celina beležaka vezanih za određen slučaj – nisu spadali baš u najfinije trenutke papinstva.

„A koji bi to fond bio?“, upita kardinal.

„*Fondo Scandella*“, mirno odgovori Rajli.

Na te reči njegovi domaćini kao da se na tren zbuniše, a onda se opustiše. Domenico Skandela je bio manje-više nebitan vođeničar iz šesnaestog veka, koji nije umeo da drži jezik za zubima. Njegove ideje o poreklu univerzuma osuđene su kao jeretičke, pa je spaljen na lomači. Šta god Rajli i ovaj iranski profesor želeli iz zapisa sa tog suđenja, nije ništa za uzbunu. Bezopasna molba.

Kardinal ga je proučavao, a licem mu se razlivao smeten izraz. „Samo vam to treba?“

Rajli klimnu glavom. „Samo to.“

Kardinal okrznu pogledom ona dva službenika Vatikana. Ovi ravnodušno slegoše ramenima.

Rajli je znao da ih je pridobio.

Sad je sledilo ono teže.

BESKONDI I DELPJERO POĐOŠE S RAJLIJEM i njegovim saputnikom Irancem kroz dvorište Belvedera ka ulazu Apostolske biblioteke, gde se drže arhive.

„Moram priznati“, poveri se prefekt arhiva uz nervozno smejućkanje, „strepeo sam da jurite nešto što bi bilo teže... *ispoštovati*.“

„Kao na primer...?“ upita Rajli, prihvatajući igru.

Beskondijevo lice se zamračilo dok je tragao za najmanje kompromitujućim odgovorom. „Proročanstva Lučije dos Santos, recimo. Poznata vam je, ne? Proročica iz Fatime?“

„U stvari, kad već pomenuste...“ Rajli ostavi tako nedorečeno, a onda mu se kratko isceri.

Sveštenik se blago zasmeha pa klimnu glavom, sa olakšanjem. „Kardinal Brunjone reče mi da u vas smemo imati poverenja. Ne znam ni zašto sam se brinuo.“

Ove reči su neprijatno skakutale po Rajlijevoj savesti kad su zastali pred ulazom u zgradu. Generalni inspektor Delpjero reče da on sad ide, budući da im, izgleda, nije potreban.

„Ako ičim mogu da vam pomognem, agente Rajli“, ponudi se policajac, „samo mi javite.“ Rajli mu zahvali, i Delpjero ode.

Sve tri dvorane biblioteke, blistave od kitnjastih panela sa inkrustacijama i fresaka živih boja što su prikazivale razne evropske vladare kako obdaruju poklonima Vatikan, bile su obeshrabrujuće tihe. Učenjaci, sveštenici raznih nacija i drugi akademski obrazovani ljudi s besprekornim preporukama klizili su po mermernim

podovima tamo-amo kroz mir njenih čitaonica. Beskondi povede svoja dva padobranca ka velikom zavojitom stepeništu što se poput svrdla zarivalo sve do podruma. Dole je bilo hladnije, klima-uređaji su se manje nego gore naprezali da nadvladaju letnju vrućinu. Lagano su prošli pored nekoliko nižih arhivara, koji uputiše prefektu mali naklon pun poštovanja, i stigli u prostranu prijemnicu, gde je za stolom nalik pultu sedeo pripadnik švajcarske garde u ozbiljnoj tamnoplavoj uniformi s crnom beretom, pored zida punog diskretnih monitora bezbednosnih kamera. Upisa im imena, a kad je peti put kucnuo po bezbednosnoj tastaturi, unutrašnja klizna vrata vazdušne komore zatvoriše se uz šištanje za njima, i oni se nađoše u unutrašnjem svetilištu arhive.

„Fondi su uređeni po abecednom redu“, kaza Beskonti pokazujući male, otmenim slovima obeležene pločice na policama, pa uze da određuje pravac. „Da vidimo, Skandela bi trebalo da je ovamo.“

Rajli i Iranac pođoše za njim dublje u prostranu, nisku kriptu. Sem oštrog kuckanja njihovih potpetica po kamenom podu, jedini još zvuk bilo je neprestano, tiho brujanje klimatizacionog sistema što je regulisao nivo kiseonika u prostoriji i osujećivao štetne bakterije. Dugi redovi polica bili su gusto nakrcani svicima i kožnim sveskama, tu i tamo prošaranim novijim knjigama i kartonskim registratorima. Čitavi nizovi drevnih rukopisa gušili su se pod prekrivačem od prašine, kao da ih, što je s pojedinima i bio slučaj, niko nije dotakao ni otvorio desetlećima – a možda i vekovima.

„Evo nas“, reče domaćin pokazujući jedan registrator na niskoj polici.

Rajli se osvrte ka ulazu u arhiv. Bili su sami. On s poštovanjem klimnu glavom svešteniku, a onda reče: „Zapravo, nama u stvarnosti treba jedan drugi fond.“

Beskondi žmirnu u njega, zbunjen. „Drugi fond? Ne razumem.“

„Žao mi je, oče, ali – nisam smeo rizikovati da nas vi i kardinal ne pustite ovamo dole. A neophodan nam je pristup informaciji koja nam je potrebna.“

„Ali“, zamuca arhivar, „to pre niste pominjali, a... Meni je potrebna dozvola Njihove preuzvišenosti da bih vam pokazao bilo koji drugi...“

„Oče, molim vas“, prekide ga Rajli. „Mi moramo da ga vidimo.“
Beskondi proguta knedlu. „Koji je to fond?“

„Fondo Templari.“

Arhivar iskolači oči i hitro pogleda ulevo, dalje niz prolaz u kom su stajali, pa natrag. Diže ruke u znak prigovora i zatetura se unazad. „Žao mi je, to nije moguće, nemoguće je bez odobrenja Njihove preuzvišenosti...“

„Oče...“

„Ne, to nije moguće, ne smem to dopustiti, ne smem pre nego što o tome porazgovaram sa...“

Uzmakao je još za korak i stao da se povlači postrance, u pravcu ulaza.

Rajli je morao nešto da preduzme.

Pružio je ruku i preprečio svešteniku prolaz...

„Oprostite, oče.“

...a za to vreme je druga Rajlijeva ruka zaronila u džep jakne i izvadila flašicu osveživača za usta, obrnula je pravo ka arhivarovom preneraženom licu, pa pritiskom izbacila u njega oblak spreja. Ovaj se izbeči u Rajlija iskolačenim, prestravljenim očima dok mu se oko glave vila izmaglica – a onda se dva puta zakašlja i noge ga izdadoše. Rajli ga prihvati u padu i nežno ga položi na pod.

Ta tečnost bez boje i mirisa nije ni bila osveživač usta.

A da arhivar ne bi od nje odmah umro, Rajli će morati da preduzme još nešto – i to hitno.

Zavukao je ruku u drugi džep i izvadio mali keramički špric, skinuo mu poklopac, pa zario iglu u titravu venu na arhivarovoj podlaktici. Proverio mu je puls i pričekao sve dok nije bio siguran da je opijatski antagonist obavio posao. Bez njega bi fentanil – brz opijat za onesposobljavanje, sastavni deo Biroovog malog i nezvaničnog arsenala nesmrtonosnih oružja – mogao baciti prefekta u

komu, ili ga ubiti, kao što se desilo u tragičnom slučaju više od stotinu talaca u jednom moskovskom pozorištu. Hitra doza naloksona imala je ključnu važnost u nastojanju da arhivar ne prestane da diše – a sad je i disao.

Rajli je ostao uz njega dovoljno dugo da potvrdi dejstvo droge, boreći se s jetkim nespokojem zbog onog što je upravo učinio svome bezazlenom domaćinu tako što je razmišljao o Tesi i onome što je, po Šarafijevoj priči, otmičar uradio onoj nastavnici. Osetivši da se arhivaru disanje ustalilo, klimnuo je glavom. „Možemo.“

Iranac pokaza niz prolaz. „Gledao je na ovu stranu kad ste pomenuli fond. A to se uklapa. Sledeće slovo je T.“

„Imamo dvadesetak minuta dok se ne probudi, možda i manje“, reče mu Rajli dok je pažljivo koračao duž prolaza. „Iskoristimo ih najbolje što možemo.“

TREĆE POGLAVLJE

Tesu Čajkin su bolela pluća. Isto tako i oči. I leđa. Zapravo, nije bilo mnogo delova tela koji je nisu boleli.

Koliko će me još ovako držati?

Izgubila je bila svaki osećaj za vreme – osećaj za sve, ako ćemo pravo. Znala je da su joj oči zalepljene trakom. Kao i usta. Ruke takođe, iza leđa. I kolena i gležnjevi. Mumija dvadeset prvog veka, u povelju od sjajnog srebrnastog selotejpa i – još nečega. Neke meke, debele, jastučaste čaure što ju je obavijala. Poput vreće za spavanje. Osećala ju je pod prstima. Da, to je. Vreća za spavanje. A time je objašnjeno i zašto se kupa u znoju.

Otprilike je to bilo sve u šta je sigurna.

Nije znala gde se nalazi. Makar ne tačno. Imala je osećaj da je u nekom tesnom prostoru. Toplom, tesnom prostoru. Činilo joj se da bi to mogao biti kombi, ili prtljažnik automobila. Nije bila sigurna, ali čula je izobličene, prigušene zvuke što su prodirali kroz traku oko njenih ušiju. Spolja. Zvuke prometne ulice. Automobile, motocikle, skutere što brundaju i bruje u prolazu. Ali nešto u tim zvucima nije joj dalo mira. Nešto je tu štrčalo, nije se uklapalo – a ona nije mogla da odredi šta to.

Usredsredila se, pokušavajući da ne zarezuje težinu u glavi, već da se probije kroz maglu što joj je zaodevala pamćenje. Počeše da se uobličuju rasplinuta sećanja. Pamtila je da su je oteli uz pretnju oružjem, dok se vraćala u grad sa iskopavanja u jordanskoj Petri, gde su radili sve troje – ona, njen prijatelj Džed Simons, i onaj Iranac istoričar koji ih je i našao. Kako se ono beše zove? Šarafi. Beruz Šarafi, tako je. Nedugo potom, otmičar ju je terao da pozove Rajlija, na Njujork. Potom su je omamili, nešto su joj ubrizgali. Još je osećala kako je peče ruka. I to je to, poslednje što pamti – pre koliko je vremena to bilo? Pojma nije imala. Pre više sati. Možda i pre celog jednog dana? Više?

Ni blage predstave.

Bilo joj je odvratno tu. Vrelo i tesno, i mračno i tvrdo, i zaudaralo je na, hm, prtljažnik. Ne na prtljažnik neke drtave starudije po kojoj se valjaju i bazde svi mogući smrdljivi otpaci. Ova kola, ako su kola, očigledno su bila nova – ali svejedno neprijatna.

Još više je klonula duhom kad je dodatno promislila o svojoj neprilici. Ako se nalazi u prtljažniku kola a čuje zvuke spolja... možda je na nekom putu. Skolila ju je panika.

Šta ako su me samo ostavili ovde, da istrunem?

Šta ako niko nikada ne shvati da sam ja tu?

Poče da joj damara žila u vratu, obmotani selotejpa pretvarao joj je uši u sale odjeka. Misli su joj se mahnito rojile, mamuzane tim izluđujućim unutrašnjim dobovanjem: pitala se koliko vazduha tu ima, koliko može da preživi bez vode i hrane, da li će se od trake ugušiti ili ne. Počela je da zamišlja agonično sporu i jezivu smrt, pre koje će se smežurati od žeđi, gladi i jare, naprosto se topeći u toj mračnoj kutiji kao da je živa sahranjena.

Strah od takve smrti pljusnuo ju je kao kofa ledene vode. Mora nešto da preduzme. Pokušala je da se obrne i promeni položaj, možda i da dobije malčice oslonca kako bi raspalila nogom u poklopac prtljažnika ili u čemu je već, dođavola – ali nije se mogla maći.

Nešto ju je držalo. Prikivala ju je, vezivala nekakva prinuda, a sad ju je i osetila kako joj cima ramena i kolena.

Nije mogla ni da se mrdne.

Prestala je da se rve sa vezama i primirila se, ispustivši težak, drhtav uzdah koji joj odjeknu u ušima. Dok se pomisao na smrt zgušnjavala oko nje, navreše joj suze. Kroz beznade se probi ozareno lice njene trinaestogodišnje Kim i uplovi joj u svest, pozivajući je. Ona zamisli ćerku kod kuće u Arizoni, kako uživa u letu na ranču Tesine starije sestre Hejzel. U tu sliku ukliznu još jedan lik, lice njene majke Ajlin, koja je takođe tamo s njima. A onda se njihova lica razvejaše i u utrobi joj naraste osećaj hladnoće i šupljine, gneva i kajanja što je uopšte otišla iz Njujorka i došla ovamo, u tu jordansku pustinju, pre svih tih nedelja, da istraži podneblje za svoj novi roman. Letnja iskopavanja sa Simonsom, poznanikom njenog dugogodišnjeg druga Klajva Edmondsona i jednim od vodećih dostupnih stručnjaka za templare, delovala su joj tada kao dobra zamisao. Boravak u pustinji omogućio joj da provede neko vreme s Klajvom i pružilo joj priliku da proširi svoje znanje o templarima, koje je okosnica njene nove karijere. Isto tako važno, a možda i važnije, bilo je to što će joj ovo putovanje dati potrebnog prostora da dobro porazmisli o nekim stvarima na jednom ličnijem frontu.

A sada ovo.

Tesino kajanje hujalo je svim mogućim tamnim vilajetima dok su joj se misli preusmeravale na jedno drugo lice: Rajlijevo. Od griže savesti osetila je mučninu, pitajući se u šta li ga je uvukla tim pozivom, i da li je živ i zdrav – i hoće li je ikada naći. Ta pomisao joj ukresa iskricu nade. Želela je da veruje da će je on naći. Ali iskrica je zamrla hitrije no što se i pojavila. Znala je da se zavarava. Dele ih čitavi kontinenti. Čak i kad bi pokušao – a znala je da će pokušati – ovde neće biti na svome terenu, već tuđin u tuđoj zemlji. Ništa od toga nema.

Ne mogu da verujem da ću ovako umreti.

Probi se tih zvuk – poput svega ostalog, nesnosno prigušen, kao da hoće dodatno da je muči. Ali raspoznala je da je posredi sirena. Policijskih kola, ili hitne pomoći. Postajala je sve jača, budeći joj nade – a onda je utihla. No uzdrmla ju je iz drugog jednog razloga. Bio je to prepoznatljiv zvuk – izgleda da svaka zemlja ima na svojim vozilima hitnih službi vlastite, samo njoj svojstvene sirene. Ali nešto sa ovom sirenom nije bilo u redu. Nije bila sigurna, ali u toku svog boravka u Jordanu naslušala se policijskih i bolničkih kola, a ova su zvučala drugačije. Mnogo drugačije.

Taj zvuk izvesno već beše čula, samo ne u Jordanu.

Prože je pritajen talas straha.

Gde sam ja to, dođavola?

ČETVRTO POGLAVLJE

ARHIV INKVIZICIJE, VATIKAN

Koliko još imamo?“, upita iranski profesor odbacujući još jedan debeli povež kožnih korica na gomilu kraj nogu.

Rajli pogleda na sat i namršti se. „Nije to neka savršena nauka. Mogao bi se svakog časa probuditi.“

Profesor uzrujano klimnu glavom, a po čitavom čelu cvetale su mu graške znoja. „Samo još jedna polica.“ On popravi naočari i izvuče naredni povezan komplet mapa, a onda, hitrim pokretima, odveza kožni remen što ih je držao na okupu.

„Mora da bude ovde, jelte?“ Rajli je istežao vrat i još jednom gledao u pravcu pručenog sveštenika i vazdušne komore kojom se prolazi u arhiv. Ako se ne računa neprekidni šum klimatizacionog kontrolnog sistema, sve je bilo tiho – zasad.

„Tako kaže Simons. Siguran je u to. Ovde je negde.“ On spusti svežanj mapa i dohvati drugi.

Templarski fond zauzimao je cele tri police na suprotnom kraju arhiva, zasenjujući fondove oko sebe. Što i nije bilo neko iznenađenje. Taj slučaj je bio najveći politički i verski skandal svog vremena. Različite papske komisije i čitava omanja vojska inkvizitora

zadužene su da istraže red, u periodu od pred jesen 1307, kad su izdati nalozi za hapšenje, pa do konačnog raspada reda 1312. i spaljivanja poslednjeg velikog majstora 1314. Iako je arhiva samih templara bila propala – poslednje se o njoj znalo da je na Kipru, gde je premeštena iz Akre nakon pada grada 1291. godine – Vatikan je, u svojim istragama, postepeno prikupio sopstvenu obimnu evidenciju. Izveštaji od inkvizitora što su vršljali, zapisi saslušanja i priznanja, izjave svedokâ, beleške s papskih saveta, spiskovi poseda i konfiskovani papiri iz templarskih kuća širom Evrope – sve je to bilo tu, opširan forenzički dosije o neslavnom kraju tih ratnika-monaha.

A činilo se da još postoje tajne koje vrebaju s njegovih stranica što blede.

Kao da to potvrđuje, istoričar se okrete, a lice mu se zârilo od uzbuđenja. „Ovaj je!“

Rajli se primače da pobliže pogleda. Iranac je u šakama držao debeo svezak kožnih korica. Bio je težak i nezgrapan, veličine povećeg foto-albuma. Korice su mu bile pohabane i krte, daščice ukrašenog kožnog poveza virile su na čoškovima. Držao ga je otvorenog, pokazujući prvu stranicu. Bila je prazna, samo je u donjem desnom uglu imala veliku smeđeljubičastu mrlju – posledicu napada bakterija – i na sredini naslov: *Registrum Pauperes Commilitones Christi Templique Salomonis*.

Templarski registar.

„To je taj“, uporno je govorio profesor, prevrćući stranice opreznim pokretima. Činilo se da je veći deo tih listova od lanene hartije ispunjen komadima teksta, ispisanog kurzivnom gotskom minuskulom. Na nekoliko su bile iscrtane grube mape, na drugima su se nizali spiskovi imena, mesta, datuma i nekih drugih podataka, koje Rajli nije uspevao da rastumači.

„Sigurni ste?“, upita Rajli. „Ovamo nećemo uspeti još koji put da prodremo.“

„Mislim da jesam. Simons ga nikad nije doslovno video, ali upravo je onakav kakvim ga je opisao. Uveren sam da je to taj.“

Rajli poslednji put prelete pogledom preostale uveze na polici, i shvati da će morati da veruje Šarafijevom sudu. Izmicale su im dragocene sekunde. „Dobro. Idemo odavde.“

Upravo tada, prolazom odjeknu tiho jaukanje. Rajli se skameni. Vatikanski arhivar dolazio je k sebi. Budno motreći kako bi uočio svaku moguću bezbednosnu kameru koju nije opazio pri ulasku, Rajli potrča uskim prolazom i stiže do njega baš kad se pridizao da sedne. Beskondi se navali na jednu policu, tarući lice rukama. Rajli se saže tik do njega.

Arhivar ga je gledao pometenim, nemirnim očima. „Šta... šta je to bilo?“

„Nisam siguran.“ Rajli mu spusti umirujuću ruku na rame. „Samo vam je pao mrak na oči na trenutak. Taman smo hteli da zovemo pomoć.“ Nije baš uživao u toj laži.

Beskondi je delovao rastrojeno, vidno se upinjao da pohvata konce. Rajli je znao da se ničeg ne seća – makar ne još. Ali setiće se. I to uskoro.

„Ostanite tu“, reče mu Rajli. „Mi idemo po pomoć.“

Arhivar klimnu glavom.

Rajli uputi Šarafiju odsečan pokret glavom – *Idemo* – a oči mu diskretno poleteše ka zborniku koji je ovaj nosio.

Iranac shvati poruku. Gurnu glomaznu knjigu pod mišku, da je arhivar ne vidi, pa zaobiđe oko njega i produži za Rajlijem.

Stigoše do vazdušne komore. Dvostruka klizna vrata kao da su im se rugala dok su lagano pratili njihov spori, sinhronizovani dvokorak – a potom se razdvojiše i spoljna, te se Rajli i iranski profesor nađoše u prostoru prijemnice. Stražar je već stajao u pripravnosti, namršten, očigledno pročitavši u njihovim kretnjama napetu žurbu i pitajući se zašto arhivar nije s njima.

„Monsinjur Beskondi – nešto mu se desilo, iz čista mira se onesvestio“, ispali Rajli, pokazujući ka arhivu, a za to vreme se iz

petnih žila trudeći da zakloni Šarafija kako ga gardista ne bi video. „Treba mu doktor.“

Gardista jednom rukom dohvati voki-toki, a drugu ispruži, isturivši dlan ka Rajlijevom i Irančevom licu, u znak da ostanu tu. „Samo časkom“, naredi im.

Rajli nije odustajao. „Treba mu doktor, razumete li? Treba mu odmah“, uporno je navaljivao, još pokazujući prstom u nastojanju da ubedi gardistu da prođe kroz komoru.

Gardista je oklevao, nisu mu se baš ostavljala dva posetioca bez nadzora, ali morao je da pogleda šta je sa arhivarom, a za to vreme...

...U ARHIVU, ARHIVAR JE upravo počinjao da oseća male proseve razbistravanja, te je pogledao najpre niz prolaz zdesna, potom prolaz sleva – i ugledao neuredne kamare zbornika i registratora po podu.

Kroz otupela čula sevnu mu značaj njihovog mesta, sa žestinom defibrilatora. Ošamućen, daščući od šoka, s mukom je ustao i zaturao se ka komori, taman stigavši da vidi agenta Rajlija i njegovog kolegu Iranca u usijanoj raspravi s gardistom. Omamljeni arhivar pritisnu dugme za otvaranje, a onda stade da udara rukama po unutrašnjim vratima dok je čekao da se razdvoje; njegovi povici u pomoć odbijali su se od ojačanog stakla i zaglušno odjekivali oko njega, a...

...SABLASNO ONEMLJEN VAZDUŠNOM KOMOROM, taj nestvarni prizor privuče pažnju gardiste na prijemnici.

Refleksi su mu bili brzi – čitavo telo mu je poprimilo napet i životinjski stav kad je posegao za pištoljem u futroli, istovremeno prinoseći ustima voki-toki da oglasi uzbunu, a oba ta čina Rajli je morao da saseče u samom korenu ukoliko misli da uspe da se